

RÓSA & BJÖRK

SATU RÄMÖ

WSOY

RÓSA & BJÖRK

SATU RÄMÖ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© SATU RÄMÖ JA WSOY 2023
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-48127-1
PAINETTU EU:SSA

*Matkani päätyttyä löydän sinut.
Sinut jota kovasti rakastan.
Olen tullut kotiin.
Olen tullut kotiin.*

*ÉG ER KOMINN HEIM -LAULU
SANAT JÓN SIGURÐSSON (1960)*

ENNEN

Luku 1

1994, Ísafjörður

Suuret märät lumihiutaleet osuivat kiihtyvällä vauhdilla auton tuulilasiin kuin suuria kärpäsiä olisi liiskaantunut autonikkunaan. Elettiin marraskuuta, talven alkua. Töihin mennessä oli pimeää, töistä lähtiessä oli pimeää. Aurinko nousi muutamaksi tunniksi pohjoiselle taivaalle, mutta jäi kylää ympäröivien vuorten taakse. Kyläläiset liikkuvat varjossa koko talven.

Miehen leuka nyki ja sormet puristuivat ratin ympäri. Hän oli tajunnut olevansa pahasti myöhässä. Auto oli jäänyt tunti sitten kinokseen kiinni, ja sen irrottamiseen oli kulunut arvokasta aikaa. Hän oli aikataulustaan jäljessä.

Auto liikkui liian hitaasti, mutta hän ei uskaltanut ajaa kovempaa. Autossa ei vielä ollut talvirenkaita, ja tie oli liukas. Jos hän kiihdyttäisi, hän saattaisi ajaa ulos tieltä, ja silloin kaikki menisi pieleen.

Hänen ei olisi pitänyt olla tänään täällä, keskellä tätä tilannetta. Hän sätti itseään, että oli suostunut, mutta muitakaan vaihtoehtoja ei ollut. Hänenlaisensa kouluja käymätön, yksinäinen mies ei kelvannut vakituisesti työntekijäksi kenellekään. Mummovainaan lempilause oli ollut, että kortteja ei päässyt vaihtamaan kesken pelin. Piti pelata niillä,

jotka oli sattunut käteensä saamaan. Mummo oli jäänyt nuorena leskeksi ja hoiti yksin lapsikatraan, lypsi lehmät ja suolasi turskaa. Rahan eteen oli pitänyt tehdä paljon töitä. Piti edelleen. Miehen osana oli tyytyä hanttihommiin. Lailliisiin ja laittomiin. Jälkimmäisistä sai enemmän rahaa, ja hän tarvitsi rahaa. Tällaisista keikoista sitä sai.

Mies veti vaalean villapaitansa hihaa ylemmäs ja vilkaisi kelloa. Kello oli neljä, mutta lumisade oli jo ehtinyt liukua mereltä kylän ylle. Helvetti sentään. Myrskyn oli sääennusteen mukaan pitänyt alkaa vasta myöhemmin illalla. Liikenneympyrän jälkeen tie näytti auratululta. Mies päätti ottaa riskin ja lisätä hieman nopeutta. Lumisade tuntui vain yltyvän, mutta kylän päätietä vartioivat lyhtypylväät auttoivat suunnistamaan tiellä.

Sitten hän näki jotain, mikä sammutti toivonkipinän. Koulubussi. Lapsia kuljettava auto tuli häntä vastaan kylänraitilla. Pettymys kirveli. Hän oli myöhästynyt.

Mies kääntyi seuraavasta risteyksestä vasemmalle ja suuntasi kotikadulle. Hän pysäköi autonsa talonsa edustalle, sammutti virran ja mietti.

Hän hieraisi otsaansa, jolle oli noussut hikikarpaloita. Arpea kutitti. Aina kun hän hermostui, arpea alkoi kutittaa. Mies raapaisi paksulla etusormen kynnellään arven päältä pari kertaa. Nautinnollista. Kynsi upposi epätasaiseen, pienten näppylöiden peittämään ihoon ja liikkui arven päällä edestakaisin. Hän huokaisi syvään ja jatkoi raapimista. Hän kyllä vallan hyvin tiesi, ettei arven hierominen ollut järkevää, mutta hetken tunne oli niin miellyttävä, että houkutusta oli mahdoton vastustaa.

Sitten hän tajusi, mitä hänen pitäisi tehdä. Koulubussi pysähtyisi monella pysäkillä. Hän voisi ohittaa bussin ja ajaa odottamaan oikealle pysäkille. Totta kai hän tekisi niin.

Hän oli juuri vääntämässä virta-avaimesta erottaessaan

vasemmalla puolellaan liikettä. Hänen kotitalonsa ulkovi avautui. Hän käänsi katseensa talon suuntaan ja näki, että rakennuksesta oli tullut ulos kaksi pientä tyttöä. He pysähtyivät rakennuksen kulmalle ilmeisesti juttelemaan keskenään. Tytöt olivat taipuneet kumaraan suojautuakseen paremmin pyryttävältä lumelta.

Miten tytöt olivat vielä täällä? Koulubussihan oli jo mennyt. Hän hieraisi taas arpeaan ja mietti. Ehkä tytöt olivat myöhästyneet bussista. Mies kohensi asentoaan mutta ei käynnistänyt moottoria. Ei vielä. Hän ei halunnut herättää huomiota.

Hän katsoi tyttöjä tarkemmin. Ulkonäkö vastasi tilaajan kuvausta. Tilaaja. Niin hän kutsui kaikkia, jotka pyysivät häneltä korvausta vastaan erilaisia asioita. Tämänpäiväinen keikka oli tuntunut oudolta, mutta tarjottu rahasumma oli ollut niin suuri, että hän oli vaimentanut epäilykset ja ottanut työn vastaan. Tyttöjä piti olla kolme, mutta hän näki vain kaksi. Missä se kolmas oli? Mies tarkkaili hetken aikaa ympäristöään muttei nähnyt ketään. Olkoon. Hän tekisi joka tapauksessa sen, minkä oli luvannut.

Kaksi pientä tyttöä pienellä pituuserolla. Lampaanahasta tehdyt talvihatat, pienemmällä tytöllä karvareunainen talvitakki. Pidemmällä selässään punainen ponireppu. He juttelivat edelleen keskenään. Pienempi osoitteli kengkiään ja itki. Isompi tyttö tarttui käsillään pienempää olkapäistä ja kuiskasi tämän korvaan jotain.

Sitten tytöt lähtivät kävelemään. Pienin, varovaisin askelein he suuntasivat kohti kylän päätieta ja suojasivat käsillä kasvojaan piiskaavalta lumisateelta.

Päätieta pitkin pääsi vain yhteen suuntaan, pois keskustasta. Mies piti katseensa kahdessa kumarassa kulkevassa hahmossa. Hän starttasi auton vasta sitten kun arveli tyttöjen olevan tarpeeksi kaukana. Tytöt eivät kääntyneet kertaaakaan katsomaan taakseen. He kävelivät peräkkäin pitkin tien

reunaa. Mies päästi autonsa liikkeelle, kun tytöt olivat tulleet päätien mutkaan kirkon kohdalle.

Huono sää oli ajanut ihmiset koteihinsa. Kukaan ei liikunut tällaisella ilmalla ulkona, jos ei ollut aivan pakko. Niinpä muuta liikennettä oli vain vähän. Mies näki, kuinka yksi harmaa, kylää kohti ajava henkilöauto tuli tyttöjä vastaan, mutta auto ei edes hiljentänyt vauhtiaan.

Mahtavaa. Kerrassaan mahtavaa, mies mietti itsekseen. Tilaaja olisi tyytyväinen, hän itse olisi tyytyväinen. Työ tulisi hoidettua ja kaikki voittaisivat. Paitsi no, tytöistä hän ei tiennyt. Heistä mies ei osannut ajatella oikein mitään. Eihän hän edes tuntenut heitä kunnolla eikä ymmärtänyt tilaajan ajatuksenjuoksua.

Mies alkoi rummuttaa auton ohjauspyörää nykivin liikkein. Ymmärtäminen ei kuulunut näihin hommiin. Siksi hän ei todellakaan alkanut miettiä, miksi tytöt piti viedä tai minne he päätyisivät. Hän hoitaisi tilatun työn ja saisi palkkiosta loppuosan. Sen jälkeen hän unohtaisi kaiken kuin tätä ei olisi koskaan edes tapahtunut.

Kului muutama minuutti ja lumisade rauhoittui hetkeksi. Mies napsautti tuulilasinpyyhkimet pois päältä. Hän tunsu olonsa tyytyväiseksi ja antoi ajatustensa kulkea hänelle pian tulevaan rahasuoritukseen. Mitä kaikkea ihanaa sillä summalla saisikaan järjestettyä. Hän saisi käsirahan omaan asuntoon. Hän voisi pitää taukoa tylsistä ulkotöistä, jättää hanttihommat muille ja keskittyä hetkeksi nauttimaan elämästään. Miehen rujoille kasvoille nousi tyytyväinen hymy.

Mies ohjasi auton hetkeksi tienpenkalle ja pysähtyi. Hän jäi odottamaan tyttöjen etenemistä. Isompi tytöistä tarttui jälleen pienempää kädestä. He kiirehtivät askeliaan.

Mies hymyili tyytyväisenä, kun hän ymmärsi, minne tytöt olivat matkalla. He eivät aikoisi yrittää kotiinsa ylängöllä kulkevan autotien kautta vaan menisivät uuteen tunneliin.

Kolme kylää yhdistävä, vuoren läpi kulkeva tunneli ei ollut vielä auki autoliikenteelle, mutta melkein kaikki kyläläiset kyllä tiesivät, että tunnelin poraustyöt oli saatu valmiiksi. Tunnelin läpi oli mahdollista kulkea.

Lumisade näytti jälleen yltyvän. Iltapäivän valo oli käynyt vähiin. Pian ulkona olisi yhtä pimeää kuin tunnelissa. Mies myhäili tyytyväisenä ja ryhtyi jälleen raaputtamaan arpeaan. Tyttöjen suunnitelma sopi hänelle paremmin kuin hyvin. Tunnelissa ei liikkunut ketään. Siellä kukaan ei olisi näkemässä, mitä seuraavaksi tapahtuisi.

Mies piti tyttöihin muutaman sadan metrin välimatkan. Hän seurasi tyttöjen menoa autonikkunasta. Askel askeleelta tytöt lähestyivät tunnelia. Viimeinen asia, jonka mies tytöistä näki, oli punainen ponikuviainen reppu isomman tytön selässä. Sen jälkeen he hävisivät.

Mies vilkaisi vielä kerran nopeasti ympärilleen. Missään ei näkynyt liikettä. Ei ihmisiä, ei autoja. Häntä ympäröi minuutti minuutilta tiivistyvä iltapäivän hämäryys. Takapenkillä lojuvissa keltaisissa muovipusseissa oli tilaajan vaatimat vaatteet ja muutama pehmolelu. Hän liikutti etusormeaan arven yli vielä kerran, pitkään ja nautinnollisesti. Sitten hän painoi kaasua. Auto hävisi tunnelin suuaukosta sisään.

Luku 2

Kesä 2008, Ísafjörður

Puvun takki istui moitteettomasti, vaikka matala tuoli pakotti pitkän miehen istumaan epämukavassa etukenossa. Hän ei ymmärtänyt, miksi kukaan halusi kotiinsa näitä tanskalaisia epämukavia design-tuoleja. Hän yritti ojentaa jalkojaan suoriksi pöydän alla. Konjakinväriset mööpelit eivät hänen mielestään olleet järin kauniita, mutta kai ne sopivat tämän talon pelkistettyyn skandinaavishenkiseen sisustukseen. Yksi tuoli maksoi varmasti enemmän kuin yksiön kuukausivuokra Reykjavíkin keskustassa.

Luulisi, että sillä rahalla saisi tuolin, jossa olisi mukava istua. Turha toivo. Mies työnsi tuoliaan hieman kauemmas ruokapöydästä, suoristi selkäänsä ja nosti oikean jalan vasemman päälle ristiin.

– Nämä tuolit ovat aivan kammottavat, silmälasipäinen mies sanoi ja kaatoi pitkän miehen kuppiin höyryävää juomaa. Hän ei pitänyt vaimonsa sisustusmausta, mutta kertoi oppineensa sietämään sitä. – Säilyy sopu, kun hän saa häärailla täällä kotona mielensä mukaan. Ja kun vaimo on hyvällä tuulella, on minunkin helpompi ottaa itselleni erityisvapauksia.

Silmälasipäinen mies iski silmää yhteisymmärryksen

merkiksi ja palautti krominvärisen kahvikannun takaisin telineeseensä.

Pitkä mies naurahti ymmärtäväisenä ja kurottautui pöydällä olevan kermatölkin puoleen. Töissä sairaanhoitajilla oli tapana täyttää kahvihuoneen jääkaappi pahalta haisevalla rasvattomalla maidolla. Hän pyöräytti hopealusikkaa kahvissa, otti siemauksen ja sulki hetkeksi silmänsä. Rasvainen kerma korosti tummapaasteisen kahvin syvää makua. Juuri nyt elämä tuntui täydelliseltä.

Elämä vaikutti kohdelleen hyvin myös hänen vanhaa ystäväänsä. Talo oli hulpea. Suuressa ja valoisassa kodissa oli tilaa ainakin parisataa neliometriä. Puutarha oli hyvin hoidettu, ja takapihalla näytti pulputtavan suihkulähde. Seinillä oli pohjoismaista nykytaidetta, ja keittiön uutuuttaan kiiltelevät laitteet mukailivat uusimpien sisustuslehtien viimeisen päälle kuratoituja kotiesittelykuvia.

– Hieno talo. En olekaan käynyt täällä aikaisemmin, hän virkkoi.

– Muutimme tähän muutama vuosi sitten. Kaipasimme lisää tilaa, silmälasipäinen mies sanoi, istahti pöydän toiselle puolelle ja työnsi pöydälle aseteltua suklaakonvehtivalikoiden ystäväänsä kohti.

– Otahan belgialaista suklaata. Bruggessä on mahtava suklaapaja, jonka löysin eräällä työmatkalla. Tilaamme näitä välillä myös kotiinkuljetuksella.

Silmälasipäisen miehen maiskutellessa konvehtia hänen kasvoilleen nousi arvoituksellinen hymy.

– Nämä suklaat myynyt suklaakondiittori on muuten aika pakkaus, mies sanoi ja kohotti kämmenensä ilmaan ja teki paljonpuhuvaa pyörivää liikettä. – Kanta-asiakasedut ovat sen verran hyvät, että aika usein pistäydyn hakemassa tuliaiset ihan paikan päällä.

Pitkä mies purskahti nauruun päättään pudistellen.

– Ei hemmetti, sinä et ole kyllä muuttunut tuuman vertaa vuosien varrella.

– Miksi muuttuisin? Ei hyvää kannata vaihtaa, silmälasipäinen sanoi ja otti tarjoiluvadilta toisen konvehdin.

Hetken aikaa he istuivat hiljaa pöydän ääressä ja keskittyivät suklaan maisteluun. Sitten pitkä mies vaihtoi jälleen asentoa tuolissaan. Hänellä ei ollut paljoa aikaa. Puolen tunnin kuluttua hänen piti olla taas työpaikalla ottamassa vastaan potilaita. Kuolettavan tylsät iltapäivystysvuorot olivat langenneet tällä viikolla hänelle. Korvakipuusia lapsia, hevosen potkaisemaksi joutuneita maajusseja, verenpainemittauksia ja reseptien uusimista. Yksityispraktiikka Reykjavíkissa oli hänen leipätyönsä, mutta saadaakseen valtiolta toimiluvan täytyi tehdä julkisella puolella päivystysvuoroja aina silloin tällöin. Mieluiten hän teki päivystyskeikat maaseudulla, koska siitä maksettiin enemmän.

– Kerrohan, miksi halusit keittää kahvit keskellä kiireistä arkipäivää.

Pöydän toisella puolella istuva mies riisui pyöreäsankaiset silmälasinsa, hieraisi etusormella ja peukalolla silmäluomiaan ja asetti lasit takaisin silmilleen. Hän kurottautui ottamaan viereisestä kulmahyllystä sinikantisen asiakirjakansion ja asetteli sen eteensä pöydälle.

– Tässä kansiossa on lappu, jossa on nimi. Tämä henkilö on käynyt sinun vastaanotollasi ja hänen paperinsa ovat vahingossa kadonneet.

Mies työnsi kansion toiselle puolelle pöytää ja katsoi ystävänsä terävästi silmiin. Hän painotti sanomaansa iskemällä etusormellaan kansiota kolme kertaa.

– Ymmärrätkö? Kadonneet. Se on ikävää, mutta joskus sellaista sattuu.

Pitkä mies epäröi hetken mutta otti sitten kansion käteensä. Hän nosti kulmien kuminauhhat pois kannen päältä ja avasi kansion. Ruutupaperille kirjoitetun nimen nähdessään hän hätkähti. Totta kai hän muisti tapauksen. Se oli ollut harvinaisen hirveä juttu. Se, mitä hänelle nyt ehdotettiin, tuntui mahdottomalta. Eihän hän mitenkään voisi...

Silmälasimies rykäisi ja korotti ääntään aavistuksen.

– Huomaan, että epäröit. Älä suotta. Ei tämä ole niin paha juttu kuin miltä se ensi silmäyksellä vaikuttaa. Lopulta kyse on vain pienestä yksityiskohdasta. Se on nopeasti hoidettu.

Kansio tuntui käsissä nihkeältä, vatsassa vihlaasi. Pitkä mies tunsu itsensä huonovointiseksi. Äsken juotu kermakahvi alkoi kiertää vatsassa.

– Se on yksinkertaista! Paperit katoavat ja sinä saat sen kauan haluamasi tonttimaan. Saan valtuuston äänestämään asiasta ensi viikolla, silmälasimies ilmoitti päättäväisenä ja risti kätensä leukansa alle.

Tonttimaa. Pitkä mies oli jo pitkään yrittänyt saada ostettua erästä kunnan omistamaa maaplanttia itselleen. Hänellä oli tavattoman tuottoisa bisnesidea. Kansainväliset rahoittajat odottivat valmiina ja valmistelutyöt oli tehty. Hän tarvitsisi enää sen tonttimaan, jotta pääsisi aloittamaan. Sen jälkeen rahantuloa ei voisi estää.

Kalajalostamo oli hänen reittinsä rikkauksiin. Hän ei halunnut koko loppuelämänsä ronkkia tuntemattomien ihmisten kehoja ja kuunnella heidän valitusvirsiään. Kuu-kausipalkka oli hyvä, ei hän sitä kieltänyt, mutta todellisia rikastumisen mahdollisuuksia ei lääkärin työssä ollut. Jalostamo kasvatetulle lohelle olisi aivan toisen tason juttu. Se toisi hänelle paljon rahaa. Hän käynnistäisi jalostamon toiminnan ja myisi sen parin vuoden kuluttua norjalaisille sijoittajille. Esisopimukset oli jo allekirjoitettu. Hänen pitkän aikavälin suunnitelmansa oli jättää lääkärinhommat

kokonaan ja siirtyä liike-elämän palvelukseen. Hän halusi isompiin ympyröihin ja pois tältä kuppaiselta saarelta. Kalajalostamolla oli siinä suunnitelmassa tärkeä rooli.

Pitkä mies tarttui pöydällä olevaan lasikannuun ja kaatoi itselleen lasillisen kylmää vettä. Hän pakotti itsensä ajattelemaan loogisesti. Nyt vaadittiin kylmiä hermoja. Suunnittele hyvin, toteuta pelottomasti. Älä jahkaile. Hyökkää silloin, kun vastapuoli ei ole valmistautunut. Sen lauseen hän oli lukenut suosikkikirjastaan, Sunzin *Sodankäynnin taidosta*. Juuri niin hän toimisi, koska muita vaihtoehtoja ei ollut.

Hän laski tyhjän vesilasin pöydälle, nousi seisomaan, työnsi epämukavan tuolin takaisin pöydän alle ja tarttui kansioon. Sitten hän ojensi kätensä sopimuksen merkiksi.

NYT

Luku 3

Reykjavík, helmikuu 2020

Hento kevättalven tuuli heilutti rikosetsivä Hildur Rúnarsdóttirin pitkää tukkaa, latvat hulmusivat pohjoisen suuntaan. Hän laskosti pyyhkeen penkille reppunsa viereen ja sujautti jalkoihinsa valkoiset rantasandaalit, joihin oli printattu huoltoasemaketjun logo. Sandaalit olivat välttämättömät, koska rantareitin varrella oli joskus lasinsiruja ja muuta roskaa. Hildur asteli valkoisen hiekkarannan poikki ja ohitti laiturin. Laiturin oikealle puolelle kaivettu laguuni oli lämmitetty. Kuumasta lähteestä pumpattu vesi piti meriveden yli 15-asteisena. Hildur käveli lämminvesilaguunin ohi ja suuntasi avomeren puolelle. Hän potkaisi sandaalit jaloistaan ja astui kylmään meriveteen.

Ensin kylmenivät nilkat, sitten polvet. Hiekkapohja hieroi mukavasti jalkapohjien ihoa. Lahden vastarannalla näkyivät Kópavogurin asuinlähiön merenrantarivitalot. Kun kahdeksanasteinen merivesi nousi hänen vatsalihastensa yläpuolelle, hän heittäytyi veteen ja alkoi kauhoa vedessä. Häntä harmitti, että rannalla oli muitakin. Meri oli aina ollut hänelle paikka, jossa hän halusi nauttia hiljaisuudesta ja pärjätä ilman muita.

Kunnallispolitiikan voimahahmo
kuolee kiväärin luotiin hiihtoretkellään.
Vihamiehiä hänellä on ollut riittämiin,
mutta kenen mitta on täytynyt lopullisesti?

Rikosetsivä Hildur Rúnarsdóttir
ryhtyy selvittämään henkirikosta työparinaan
suomalainen Jakob Johanson. Uhrin taustoista
alkaa paljastua salaisuuksia vuosikymmenten
takaa. Rikostutkinta nostaa näkyviin yllättäviä
tietoja myös Hildurin omasta murhenäytel-
mästä, pikkusiskojen selvittämättömästä
katoamisesta.

**Rósa & Björk jatkaa
romaanissa *Hildur* alkanutta
tarinaa rikosetsivien työstä
Islannin Länsivuonojen
jylhissä maisemissa.**

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-48127-1